

ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರಾಗಿ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್

ಶ್ರೀನಿವಾಸ¹ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಟಿ ಎನ್²

ಪೀಠಿಕೆ

ಡಾ.ಭೀಮರಾವ್ ರಾಮ್‌ಜಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭಾರತದ ಸುಪ್ರಸತ್ತ, ಮಾನವತೆಯ ಹರಿಕಾರ ಮತ್ತು ಶೋಷಿತರ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕ. ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಭಾರತದ ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ ಶೋಷಿತರ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ದಾರಿದೀಪ. ಬುದ್ಧ, ಬಸವಣ್ಣ, ಮಹಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿ ಪುಲೆ ಮೊದಲಾದವರ ಬದುಕು ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭಾರತದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಮತ್ತಿತರ ಜನವಿರೋಧಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಸಮರವನ್ನೇ ಸಾರಿದ್ದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ತಾವು ನಂಬಿದ್ದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಗಿಂತ ಕಹಿಯನ್ನೇ ಉಂಡದ್ದು ಹೆಚ್ಚು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟಗಾರ, ರಾಜನೀತಿ ಪಂಡಿತ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಚಾರಕ, ಕಾನೂನು ಪಂಡಿತ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ, ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ, ಸಂಶೋಧಕ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಮುಖಗಳುಳ್ಳ ಅಪೂರ್ವ ವಿಮೋಚಕ ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. (ಮಹೇಶ್ ಚಂದ್ರ ಗುರು ಮತ್ತು ಮಧು, 2015)

ಡಾ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಿಂತಕರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದ್ದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್‌ರು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆಗಳಿಸಿದಂತಹ ವಿದೇಶಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮಂಡನೆ, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳ ಪ್ರಕಟನೆ ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಬದುಕು, ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಭಾರತದ ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ ದಲಿತರು, ಹಿಂದುಳಿದವರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತಿತರ ಶೋಷಿತ ಜನವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯ. ಅವರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ

¹ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ತುಮಕೂರು ವಿವಿ, ತುಮಕೂರು.

² ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ತುಮಕೂರು ವಿವಿ, ತುಮಕೂರು.

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಜ್ಯೋತಿ' ಎಂದು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತರಾದರು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಜಾಗತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪುರುಷರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವ 100 ಜನ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕರ ಪೈಕಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗುರು ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಮೊದಲನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಜ್ಯೋತಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ ಇಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿರುವುದು ಗಣನೀಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಬಿ. ಆರ್‌ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭದ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ಬಾಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಕಳೆದವರು. ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತಹ, ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬೋಧಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳು ಭವಿಷ್ಯ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಯೋಜಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಾನ್ ವಾಗ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರು ಬುದ್ಧನ ಮಹಾನ್ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಘನತೆಗೆ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು.

ಹಿಂದುಳಿದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಒಂದು ಮಹಾನ್ ಅಸ್ತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದಂತಹ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇರುವುದು ಒಂದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದುವುದು “ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದೆ ಉಳಿವಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವರ ಅರಿವಿಗೆ ತಂದರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ “ಕೆಲವೇ ಶಿಕ್ಷಿತ ಚಿಂತಕ ಮೇದಾವಿಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.” ಎಂಬುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೂಲಭೂತತತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹು ಕಠಿಣವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಶೋಷಿತರ ಏಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ವರ್ಗದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯವು ಇತರರಿಗೆ ಹೊಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಮಹಾನ್ ಅಡಿಪಾಯವೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಾಂಗದ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದಿದ್ದು, ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಾರವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ರಮವನ್ನು

ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿದೆ. ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲಸ್ಥ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುವಂತಹ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಸಹ ಕೆಲವು ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರವರು ಶಾಲೆ, ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಕಾಲೇಜು, ಮಿಲಿಂದ ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಅಸ್ಪೃಷ್ಯರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಆಳವಾದಂತಹ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅದರ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮುಖ್ಯವಾದಂತಹ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಹರಿಸಿದ ಅವರು ಬುದ್ಧನ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತತ್ವವು ಶೋಷಿತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉದಾರತೆಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಿತರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರವರು ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತಜ್ಞರಿಗಿಂತ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳು ಮೂಕ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಉಪಮಾಲಂಕಾರ, ಉತ್ತೇಜ ಮತ್ತು ಹೋಲಿಕೆ, ನೈತಿಕತೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೇಲಿನ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ವಯಕ್ತಿಕ ಜ್ಞಾನವು ಅವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಗುರಿಯು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯ, ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಗರಿಕ ಜವಬ್ದಾರಿಯ ಜ್ಞಾನ. ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಗತಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ಕ್ರಮವೇ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದಂತಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೆಚ್ಚು ಅಲ್ಲ ಕಡಿಮೆಯು ಅಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ವಿಧಾನಗಳು, ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕ ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕ ಎಂಬ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಆಸ್ತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾದ ಮೀಮಾಂಸ, ವೇದಾಂತ, ಸಾಂಖ್ಯ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಸ್ತಿಕವು ಚಾರ್ವಾಕ, ಬುದ್ಧ ಮತ್ತುಜೈನವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿತು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪಂಡಿತ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದೊಂದಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದು ನಾಸ್ತಿಕ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಆಸ್ತಿಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸಮಕಾಲೀನ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಇದು ಗ್ರೀಸ್, ಬ್ರಿಟನ್, ಇಟಲಿ. ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ಗಳ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪಾಳಿ, ಪ್ರಾಕೃತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿದು ಕ್ಷಿಪಕರವಾಗಿದ್ದವು.

ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂರ ಮದರಸ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಬ್‌ಗಳು ಸಹ ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಇಸ್ಲಾಂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಾಧ್ಯಮವು ಪರ್ಶಿಯಾ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳಾದ ಗಣಿತ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬೋಧಕರ ಮೂಲಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಗುರಿಯು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ರಕ್ಷಣಾ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಗಮನದ ನಂತರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಲಾರಂಭಿಸಿತು. 1920ರ ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಆಯೋಗ, 1904ರ ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಾಯ್ದೆ, ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿ 1912 ಇವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಆಡಳಿತದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿದವು. ಭಾರತೀಯ ಸುಧಾರಣಾ ನಾಗರಿಕರಾದ ಶ್ರೀ ಅರಬಿಂದೊ, ಸ್ವಾಮಿ ದಯಾನಂದ, ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೂರ್, ಡಾ. ಎಸ್ ರಾಧಕೃಷ್ಣನ್, ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು, ಎಂ.ಎನ್‌ರಾಯ್, ರಾಜರಾಮ್ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್, ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್, ಎಂ. ಜಿರಾನಡೆಯವರು ಭಾರತದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದರು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ತರಲು ಬ್ರಿಟಿಷರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು.

ಮಹಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಫುಲೆಯರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹಂಟರ್ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದವರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಭೀಮ್‌ರಾವ್ ರಾಮ್‌ಜೀ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ್‌ರವರು ಅಸ್ಪೃಷ್ಯರಾಗಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಂತಹ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ, ಕಬೀರ್ ಮತ್ತು ಮಹಾತ್ಮ ಫುಲೆ, ಶಾಹೂ ಮಹಾರಾಜ ಮೊದಲಾದವರ ಚಿಂತನೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ.

ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅವನ ಅಂತರ್ಗತವಾದಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಬಹಿರ್ಮುಖಿಯಾಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ವರ್ಗಗಳ ಹಿಡಿತಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಯುವಕರು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ ನಾಯಕರಾಗಿ ಅವರ ನಾಯಕತ್ವವು ಜ್ಞಾನೋದಯದ ದೀಪವಾಗಿ ಬೆಳಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಓದು, ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಗಾದಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿಂತನೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಮಹಿಳೆರು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಿಳೆರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ) ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕೃಷಿಕರು ಮುಂತಾದವರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಜಾತ್ಯತೀತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, , ಸಮಾನತೆಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾಗಲೀ ಸಮಾನತೆಯಾಗಲೀ ಭ್ರಾತೃತ್ವದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಮಾನತೆಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು “ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ” ಅನುಚ್ಛೇದ 45 “ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ”ವಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲು ಇರುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನಾಗಬೇಕು, ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಸದೃಢ ಸಮಾಜ, ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಜೆಯು ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಉನ್ನತಿ ಹೊಂದುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಆಹಾರ, ನೀರು, ಬಟ್ಟೆ, ಮನೆ, ಔಷಧಿ ಹೇಗೆ ಮುಖ್ಯವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯತೆ ಆಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಹೊರೆಯಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಜೀವನದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ತತ್ವಗಳ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತವಾಗಬೇಕು. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದಾಗಿ ದುರ್ಬಲತೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವ ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾನವನನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ವಾಸ್ತವವಾದದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾನವತಾವಾದವಾಗಬೇಕು.

ಪರಾಮರ್ಶನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಭಂಡಾರಿ. (2011). ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಸೂರ್ಯ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಧನಂಜಯ್‌ಕೇರ್. (2005). ಡಾಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಲೈಫ್‌ಅಂಡ್ ಮಿಷನ್. ಪಾಪುಲರ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮುಂಬೈ.
- ಜಗನ್ನಾಥ. ಕೆ ಡಾಂಗಿ. (2016). ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು. ಕಾಲೇಜ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮಹೇಶ್ ಚಂದ್ರ ಗುರು, ಬಿ.ಪಿ ಮತ್ತು ಮಧು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ. (2015). ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗ, ಸಂ.1 (1). ಪು.ಸಂ 7-20
- ಮುಖರ್ಜಿ. ಎನ್. (2002). ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಫಿಲಾಸಫಿ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಎಕಾನಾಮಿಕ್ ಅಂಡ್ ಪೋಲಿಟಿಕಲ್ ವಿಕ್ಲೀ.
- ಮಂಗಳೂರು ವಿಜಯ. (2002). ಸಂಘರ್ಷ: ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ. ಸಂಬುದ್ಧ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ನಾಯಿಕ್. ಸಿ.ವಿ. (2003). ಥಾಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಫಿಲಾಸಫೀ ಆಫ್ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್‌ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ಸ್ವರೂಪ್ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ನ್ಯೂಡೆಲ್ಲಿ
- ಸಿರವಾಲ್ ಆರ್.ಡಿ. (2011), ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಐಡಿಯಾ ಆನ್‌ಎಜುಕೇಷನ್ ಅಂಡ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಚೆಂಜ್. ವಿಶ್ವೇಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ರಿಸರ್ಚ್.
- ಶುಕ್ಲಾಜೆ. ಜೆ. (1998). ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಗಾಂಧೀ ಅಂಡ್ ಟಾಗೂರ್ (ಕಾಂಪ್ಯಾರಿಟಿವ್ ಸ್ಟಡೀ ಆನ್ ಎಜುಕೇಷನ್). ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ಅಹಮದಾಬಾದ್.